

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové, soudce JUDr. Ivo Pospíšila a soudkyně Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobce: **Ing. J. H.**, proti žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Vyšehradská 16, Praha 2, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 6. 2021, č. j. MSP 54/2021-ODSK-OTC/8, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 18. 1. 2022, č. j. 8 A 92/2021 - 37,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žalovaný **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalobci se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává**.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a rozsudek městského soudu

[1] Žalobce se stal dne 11. 5. 2018 obětí násilného trestného činu, v jehož důsledku mu vznikla újma na zdraví. Pachatele tohoto činu uznal vinným Okresní soud v Ostravě z přečinu ublížení na zdraví podle zákona č. § 146 odst. 1 č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku a přečinu výtržnictví podle § 358 odst. téhož zákona, a to rozsudkem ze dne 3. 12. 2019, č. j. 73 T 3/2019 - 417. Žalobce rozsudek Okresního soudu napadl odvoláním, kterému dal Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 11. 5. 2020, č. j. 5 To 70/2020 - 47, zapravdu. Krajský soud zrušil výroky o náhradě škody a sám nově rozhodl tak, že pachatel je povinen žalobci na nemajetkové újmě zaplatit částku 78.431,60 Kč a na náhradě škody 39.683 Kč; s případnou zbylou částí nároku na nemajetkovou újmu odkázal žalobce do civilního řízení.

[2] Žalobce požádal o peněžitou pomoc obětem trestných činů podle zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů. Žalovaný mu rozhodnutím ze dne 24. 1. 2019 podle § 28 odst. 1 písm. a) zákona přiznal peněžitou pomoc v paušální výši 10.000 Kč, neboť mu byla trestným činem způsobena újma na zdraví. Odmítl mu však přiznat peněžitou pomoc ve výši předpokládaných nákladů na léčení (rekonstrukci chrupu), neboť podle § 28 odst. 1 písm. a) zákona o obětech trestných činů tak může učinit v případě prokázaných nákladů (typicky tedy těch již vynaložených, nikoliv pouze těch předpokládaných). Současně zamítl žádost v částí 40.000 Kč, neboť žalobci nebyla způsobena těžká újma na zdraví ve smyslu § 24 odst. 1 písm. b), odst. 3 zákona.

[3] Dále žalobce podal novou žádost o peněžitou pomoc k žalovanému, a to dne 18. 10. 2020. Tuto žádost žalovaný rozhodnutím ze dne 18. 1. 2021 zamítl pro její opožděnost, neboť ji žalobce podal až po uplynutí subjektivní dvouleté prekluzivní lhůty (viz § 30 odst. 2 zákona o obětech trestných činů). Toto rozhodnutí žalobce dále nijak nenapadl.

[4] Vedle toho podal žalobce také dne 16. 11. 2020 k Obvodnímu soudu pro Prahu 2 žalobu o zaplacení dlužné částky (39.683 Kč) s příslušenstvím, kterou se chtěl domoci téhož jako v zásadě obdobnou žádostí ze dne 18. 10. 2020 směřovanou žalovanému. Tato žaloba byla projednávána pod sp. zn. 17 C 206/2020; po zásahu odvolacího soudu bylo řízení o ní usnesením ze dne 15. 3. 2021 zastaveno a věc byla postoupena k vyřízení žalovanému jakožto žádost o peněžitou pomoc podle zákona o obětech trestných činů. Žalovaný tuto žádost, která mu byla postoupena dne 20. 4. 2021, projednal (ačkoliv se svým obsahem plně shodovala s žádostí ze dne 18. 10. 2020, kterou zamítl rozhodnutím ze dne 18. 1. 2021). Dospěl přitom ke shodnému závěru jako již v případě žádosti ze dne 18. 10. 2020, a sice že se jedná o žádost podanou opožděně, tedy po uplynutí subjektivní dvouleté prekluzivní lhůty podle § 30 odst. 2 zákona o obětech trestných činů.

[5] Žalobce se s tímto závěrem neztotožnil, a právě proti posledně uvedenému rozhodnutí podal dne 30. 8. 2021 k Městskému soudu v Praze (dále jen „městský soud“) žalobu. Soud ji shledal důvodnou, a proto napadeným rozsudkem rozhodnutí žalovaného zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení.

[6] Městský soud konstatoval, že žalovaný měl vzít za prokázanou výši škody, tak jak o ní rozhodl Krajský soud v Ostravě (ve výše citovaném trestním rozsudku), a dále nezkoumat, zdali žalobce již náklady v takové výši na léčbu (rekonstrukci chrupu) vynaložil, nebo ještě nikoliv. Soud se neztotožnil ani se závěrem o opožděnosti podané žádosti. Žalovaný měl tuto žádost posoudit jako včasnou, jelikož se změnila situace (Krajský soud v Ostravě vydal rozhodnutí o výši škody). Žalobce byl tedy omezen pouze objektivní pětiletou prekluzivní lhůtou stanovenou v § 30 odst. 2 zákona o obětech trestných činů.

II. Důvody kasační stížnosti a vyjádření žalobce

[7] Žalovaný (stěžovatel) podal proti rozsudku městského soudu kasační stížnost z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

pokračování

[8] Nesouhlasil se závěrem městského soudu, jelikož řízení o žádosti ze dne 18. 10. 2020 bylo samostatným správním řízením a nikoliv pokračováním původního řízení, zahájeného na žádost ze dne 11. 7. 2018. Řízení o první žádosti totiž pravomocně skončilo rozhodnutím ze dne 24. 1. 2019, č. j. MSP-149/2018-ODSK-OTC/31. Jelikož považoval řízení za samostatné, zkoumal splnění podmínek pro poskytnutí peněžité pomoci, tedy i otázku, zda tato nová (druhá) žádost o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti byla doručena žalovanému v zachované prekluzivní lhůtě. Shledal, že žádost byla podána opožděně, po uplynutí dvouleté prekluzivní lhůty. Městský soud tedy posoudil otázku včasnosti žádosti nesprávně. Řízení o žádosti ze dne 18. 10. 2020 nepředstavovalo pokračování řízení o původní žádosti.

[9] Dále nesouhlasil s aplikací § 28 odst. 2 zákona o obětech trestných činů, spolu s § 28 odst. 3 téhož zákona, přestože každý z uvedených odstavců se vztahuje na jinou situaci a uvedené dva odstavce v žádném případě kumulativně aplikovat nelze. Dle stěžovatelova názoru totiž § 28 odst. 2 zákona o obětech trestných činů míří na situaci, kdy žadatel, kterému byla způsobena újma na zdraví ve smyslu § 24 odst. 2 či odst. 3 zákona obětech trestných činů, žádá místo paušální částky nebo prokázané ztráty na výdělků a prokázaných nákladů spojených s léčením, o poskytnutí peněžité pomoci ve výši škody nebo nemajetkové újmy, o níž již bylo rozhodnuto pravomocným rozsudkem. Naopak § 28 odst. 3 téhož zákona míří na případy, kdy žadatel požádá o poskytnutí peněžité pomoci ve formě a výši taxativně stanovené v § 28 odst. 1 písm. a) či § 28 odst. 1 písm. b), tedy buď o paušální částku, nebo prokázanou ztrátu na výdělků a prokázané náklady spojené s léčením, kdy o této žádosti správní orgán rozhodl a následně mu vznikne v souvislosti se stejným trestným činem škoda další, než jaká byla podkladem pro poskytnutí peněžité pomoci či se ukáže, že vzniklá škoda je vyšší.

[10] Žalobce se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[11] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že má požadované náležitosti, byla podána včas a oprávněnou osobou, a je tedy projednatelná.

[12] Poté přezkoumal napadený rozsudek městského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, ověřil přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[13] Kasační stížnost není důvodná.

[14] Na úvod Nejvyšší správní soud připomíná, že předmětem přezkumu v nyní souzené věci je v pořadí třetí žádost žalobce, kterou postoupil stěžovateli Obvodní soud pro Prahu 2. Řízení o této žádosti bylo zahájeno dne 20. 4. 2021. Po jejím projednání ji stěžovatel zamítl žalobou napadeným rozhodnutím. Soud považuje za nutné podotknout, že kasační argumentace se vztahuje nejvíce k druhé žádosti žalobce, kterou podal 18. 10. 2020, a stěžovatel o ní rozhodl dne 18. 1. 2021, nikoliv k napadenému rozhodnutí. Nicméně

argumentaci je možné vztáhnout také k nyní napadenému rozhodnutí, proto tuto vadu neshledal Nejvyšší správní soud jako překážku v projednatelnosti kasační stížnosti.

[15] Podle § 28 odst. 1 písm. a) zákona o obětech trestných činů, „[p]eněžitá pomoc se poskytne na žádost oběti uvedené v § 24 odst. 1 písm. a) v paušální částce 10.000 Kč nebo ve výši, která představuje oběti prokázanou ztrátu na výdělku a prokázané náklady spojené s léčením, snižené o součet všech částek, které oběť z titulu náhrady škody již obdržela; peněžitá pomoc nesmí přesáhnout ve svém součtu částku 20.0000 Kč.“

[16] Podle § 28 odst. 2 zákona o obětech trestných činů, „[j]estliže o náhradě škody nebo nemajetkové újmy bylo již rozhodnuto pravomocným rozsudkem, je výše způsobené škody nebo nemajetkové újmy zjištěná v rozsudku závazná pro stanovení peněžité pomoci v rozsahu, v jakém již bylo o náhradě škody nebo nemajetkové újmy rozhodnuto.“

[17] Podle § 28 odst. 3 zákona o obětech trestných činů, „[p]okud se výše peněžité pomoci poskytované podle odstavce 1 písm. a) a b) určuje podle prokazované ztráty na výdělku, přihlédne se i k výdělku, který oběti ujde v budoucnosti. Prokáže-li oběť poté, co jí byla poskytnuta peněžitá pomoc podle odstavce 1 písm. a) a b), že jí vzniklá škoda je vyšší, než jaká byla podkladem pro poskytnutí peněžité pomoci, lze jí poskytnout na její žádost podanou ve lhůtě stanovené v § 30 peněžitou pomoc opětovně; přitom se přihlédne k částkám již vyplaceným.“

[18] Podle § 30 odst. 2 zákona o obětech trestných činů, „[ž]ádost o poskytnutí peněžité pomoci lze podat u ministerstva nejpozději do 2 let ode dne, kdy se oběť dozvěděla o újmě způsobené trestným činem, nejpozději však do 5 let od spáchání trestného činu, jinak právo zaniká.“

[19] Nejvyšší správní soud úvodem svého hodnocení poznamenává, že zákon o obětech trestných činů byl přijat s cílem zlepšit postavení obětí, zejména tak, aby s nimi bylo zacházeno s respektem k jejich osobnosti, citlivě s ohledem na situace, v jakých se (nikoliv vlastní vinou) nachází, a způsobem, který jim nepřivodí další újmu. Spolu s tím byl též zdůrazněn aspekt, aby byla obětem trestných činů poskytnuta pomoc, a to včetně pomoci peněžní. Co se pak týče základních principů, na nichž je poskytování peněžité pomoci vystavěno, platí, že primárním účelem peněžité pomoci je překlenutí zhoršené sociální situace způsobené obětí trestným činem, jak uvádí § 25 zákona o obětech trestných činů. Obecným cílem zákona o obětech trestných činů je zlepšení postavení osob poškozených trestným činem při uplatňování nároku na náhradu škody či nemajetkové újmy (viz také rozsudek ze dne 25. 10. 2018, č. j. 2 As 297/2017 - 25).

[20] Peněžitá pomoc se poskytne pouze na základě některého z taxativně vymezených případů uvedených v § 28 odst. 1 písm. a) až d), a to osobám ve smyslu § 24 odst. 1 písm. a) až d). Sám o sobě není § 28 odst. 2 zákona o obětech trestných činů právním základem pro poskytnutí peněžité pomoci. Ustanovení § 28 odst. 2 usnadňuje oběti trestného činu v řízení o žádosti o peněžitou pomoc vyčíslit škodu či nemajetkovou újmu, neboť pokud je určena trestním rozsudkem, již se nemusí její výše dále dokazovat. Výše způsobené škody nebo nemajetkové újmy zjištěná v rozsudku je pro Ministerstvo spravedlnosti

pokračování

závazná v rozsahu, v jakém o ní bylo rozhodnuto (rozsudek ze dne 19. 4. 2018, č. j. 10 As 260/2017 - 33).

[21] Ze spisu správního orgánu vyplývá, že původní rozhodnutí (o první žádosti) ze dne 24. 1. 2019, kterým byla žalobci na základě § 28 odst. 1 písm. a) zákona o obětech trestných činů přiznána peněžitá pomoc v rozsahu paušální částky 10.000 Kč, vydal stěžovatel v situaci, kdy ještě trestní soudy nerozhodly o škodě způsobené žalobci. Poskytnutí vyšší částky bylo zamítnuto s odůvodněním, že žalobce neprokázal vynaložení požadované částky na léčení (rekonstrukci chrupu), tedy z důvodu, že se jednalo o odhadované, nicméně dosud nevynaložené, náklady na léčení.

[22] Následně však Krajský soud Ostravě vydal dne 11. 5. 2020 rozsudek č. j. 5 To 70/2020 - 471, kterým žalobci přiznal náhradu škody ve výši 39.683 Kč. V odůvodnění tohoto rozsudku potom specifikoval, že se jedná o předpokládanou výši nákladů na rekonstrukci chrupu (léčení). Tímto rozsudkem soud pevně stanovil způsobenou škodu na chrupu; žalobce tedy nebyl povinen prokazovat její výši, jelikož o ní bylo závazně soudem rozhodnuto.

[23] Citovaná ustanovení zákona o obětech trestných činů je ovšem nutné vykládat tak, aby byly naplněny principy vyložené výše a aby výkladem nebyl § 28 odst. 2 zákona o obětech trestných činů zcela vyprázdněn. Toto ustanovení poskytuje obětem trestných činů lepší postavení v tom, že nemusejí prokazovat a dokládat konkrétní druhy újmy předpokládané v jednotlivých písmenech § 28 odst. 1 citovaného zákona. Oběť, které v důsledku trestného činu těžká újma na zdraví vznikla, má tři možnosti: 1) prokáže pouze tolik, že je obětí trestného činu a byla jí způsobena těžká újma na zdraví, a bude jí přiznána peněžitá pomoc v paušální částce; 2) doloží prokázanou ztrátu na výdělků či prokázané náklady spojené s léčením, snížené o součet všech částek, které z titulu náhrady škody již obdržela, a obdrží peněžitou pomoc v této prokázané výši až do částky 200.000 Kč; 3) doloží pravomocný rozsudek, kterým soud rozhodnul o náhradě škody nebo nemajetkové újmy, a obdrží peněžitou pomoc v této pravomocně přiznané výši až do částky 200.000 Kč (viz obdobně rozsudek ze dne 29. 1. 2019, č. j. 9 As 423/2018 - 29).

[24] Právě rozsudek Krajského soudu v Ostravě, který přiznal žalobci nárok na náhradu vzniklé škody ve výši 39.683 Kč, představoval skutečnost, díky níž nemusel následně při žádosti o odškodnění prokazovat výši vzniklé škody či částku, kterou reálně vynaložil na rekonstrukci chrupu.

[25] Jak uvedl soud již výše, účelem § 28 odst. 2 zákona o obětech trestných činů je ulehčit žadateli prokazování jemu vzniklé újmy. K jejímu osvědčení tak postačí pravomocný rozsudek, který stanoví výši žádané náhrady škody. Ministerstvo spravedlnosti je poté touto výší vázáno.

[26] O odškodnění dle citovaných předpisů lze žádat ve dvouleté subjektivní prekluzivní lhůtě; nejpozději v pětileté objektivní lhůtě. Městský soud správně posoudil počátek běhu subjektivní lhůty; na základě konkrétních skutkových okolností v posuzovaném případě dospěl k závěru, že žalobci začala subjektivní lhůta běžet vydáním pravomocného rozsudku Krajského soudu v Ostravě, kterým bylo rozhodnuto o výši vzniklé škody

v důsledku trestného činu. Od vydání trestního rozsudku totiž žalobce nemusel prokazovat výši způsobené škody. Ačkoliv se žalobce o vzniklé škodě dozvěděl již bezprostředně po útoku na něj, teprve citovaný rozsudek pevně stanovil skutečnou hodnotu vzniklé újmy, a tím také žalobcův nárok.

[27] Nejvyšší správní soud nesouhlasí s názorem stěžovatele, že městský soud považoval novou žádost za procesní pokračování řízení o předchozí (ať již v pořadí první či druhé) žádosti. Ačkoliv se jedná o stále obdobný nárok žalobce, je nutno přihlížet k novým skutečnostem (rozhodnutí o výši způsobené škody). To také soud provedl. Nejvyšší správní soud jeho závěry pouze upřesňuje. Žalobce bezpochyby podal novou žádost o odškodnění, ale vzhledem ke stanovení výše škody pravomocným rozsudkem, byla jeho subjektivní lhůta zachována (viz výše). Taktéž soud nesouhlasí s názorem stěžovatele, že městský soud smísl důvody pro poskytnutí odškodnění uvedené v § 28 odst. 2 a odst. 3 zákona o obětech trestných činů. Soud argumentoval zejména nutností aplikace § 28 odst. 2 daného zákona, s čímž Nejvyšší správní soud souhlasí. K použití odst. 3 daného ustanovení by pak v konkrétním případě mohlo dojít ve chvíli, kdy by žalobce vynaložil na rekonstrukci chrupu vyšší částku než poskytnutou.

[28] Soud proto uzavírá, že stěžovatel nesprávně posoudil uplynutí subjektivní prekluzivní lhůty při posouzení v pořadí třetí žádosti žalobce. Měl přihlídnout k rozsudku Krajského soudu v Ostravě, jímž byla stanovena výše vzniklé škody. Ten totiž představoval objektivní skutečnost, od níž se odvíjela žalobcova subjektivní lhůta k podání žádosti o odškodnění.

[29] Tento výklad zákona o obětech trestných činů zvolil Nejvyšší správní soud na základě konkrétních skutkových okolností v nyní souzeném případě. Jiný výklad by byl v rozporu s principy spravedlnosti a účelem zákona.

IV. Závěr a náklady řízení

[30] Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů kasační stížnost podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

[31] Zároveň soud rozhodl o nákladech řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl v řízení úspěch, a právo na náhradu nákladů řízení proto nemá. Žalobce měl ve věci plný úspěch, proto by mu soud měl přiznat náhradu nákladů řízení proti stěžovateli, avšak protože zůstal v řízení před Nejvyšším správním soudem nečinný, žádné náklady mu nevznikly. Soud proto rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. července 2022

JUDr. Lenka Kaniová

pokračování

předsedkyně senátu